

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGÔ THỊ THU

**QUẢN LÝ LỄ HỘI ĐỀN TRẦN THƯƠNG,
XÃ NHÂN ĐẠO, HUYỆN LÝ NHÂN, TỈNH HÀ NAM**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khóa 7 (2017 – 2019)**

Hà Nội, 2019

**CÔNG TRÌNH NÀY ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THIỆN TẠI
TRƯỜNG SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: **PGS.TS Đào Đăng Phụng**

Phản biện 1: **PGS.TS. Nguyễn Thị Huệ**

Trường Đại học Văn hóa Hà Nội

Phản biện 2: **TS. Đỗ Quang Minh**

Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật
Trung ương

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ tại Trường
ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào hồi: 14h00 ngày 28 tháng 08 năm 2019

*Có thể tìm hiểu luận văn tại: Thư viện Trường Đại học Sư phạm Nghệ
thuật Trung ương*

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lễ hội Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam tổ chức hai đợt trong một năm đó là vào các ngày 14, 15 tháng Giêng (âm lịch) Lễ hội phát lương và các ngày 18 đến ngày 20 tháng 8 (âm lịch) Lễ hội truyền thống và Lễ giỗ Đức Thánh Trần để tưởng nhớ, tri ân công đức to lớn của Đức Thánh Trần, đồng thời phát huy đạo lý “Uống nước nhớ nguồn”, góp phần đáp ứng nhu cầu văn hóa tâm linh của nhân dân và du khách thập phương. Trong lễ hội diễn ra nhiều hoạt động văn hóa dân gian như: Lễ rước kiệu, lễ dâng hương, tế lễ... Trong đó lễ rước nước và lễ rước kiệu là những nghi lễ đặc trưng với ý nghĩa tôn vinh công lao, tài, đức của Đức Thánh Trần; đồng thời cầu cho “mưa thuận, gió hòa”, “quốc thái, dân an”. Bên cạnh đó còn diễn ra nhiều trò chơi mang đậm màu sắc văn hóa dân gian truyền thống như chơi cờ tướng, chơi cờ người, kéo co, thi văn nghệ, bịt mắt đập niêu, bắt vịt dưới nước,... thi đấu cờ tướng là một hoạt động văn hóa rất có ý nghĩa nhằm tái hiện tài thao lược quân sự của Trần Hưng Đạo. Đặc biệt vào giờ Tý ngày Rằm tháng Giêng hàng năm còn mở Lễ phát lương ban lộc đầu xuân của Đức Thánh Trần cho nhân dân và du khách thập phương, đồng thời ôn lại truyền thống lịch sử hào hùng của dân tộc, nhắc nhở thế hệ con cháu biết xây dựng những kho lương để đề phòng khi có binh biến.

Tuy vậy với sự phát triển của kinh tế xã hội nhu cầu về hành hương và tham gia lễ hội ngày càng tăng. Điều đó khiến cho lễ hội nói chung ngày càng bị thương mại hóa, mai một dần bản sắc riêng, một số biểu hiện phản cảm trong lễ hội như bói toán, xóc thẻ, viết sớ, đốt mã, ném tiền lẻ xuống ao xuống giếng, xả rác bừa bãi, lợi dụng trò chơi của lễ hội để tổ chức cờ bạc, cá độ, bày bán hàng rong gây mất trật tự an ninh, không vệ sinh an toàn thực phẩm, gây ô nhiễm môi trường... Những biểu hiện này đi ngược với thuần phong, mỹ tục của dân tộc. Lễ hội đền Trần Thương xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam cũng không nằm ngoài quy luật phát triển chung của đời sống xã hội cũng như ít nhiều bị ảnh hưởng bởi các hiện tượng không đẹp, đáng lên án nêu trên. Điều này khiến cho việc quản lý lễ hội đền Trần Thương trở thành vấn đề cần được quan tâm. Với hy vọng, thông qua nghiên cứu có thể phản ánh một cách chân thực nhất về công tác tổ chức và quản lý lễ hội, từ đó tìm ra phương hướng quản lý, bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp của lễ hội đền Trần Thương, tôi đã chọn đề tài ***“Quản lý lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam”*** làm luận văn tốt nghiệp thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa của mình.

2. Tình hình nghiên cứu

+ Các công trình nghiên cứu về lễ hội và quản lý lễ hội giúp cung cấp những kiến thức quan trọng, cơ sở khoa học lý luận và thực tiễn để tác giả đi sâu nghiên cứu những vấn đề mà tác giả đặt ra, có thể kể đến một số công trình nghiên cứu của các tác giả sau:

Thu Linh, Đặng Văn Lung (1984), *Lễ hội truyền thống và hiện đại*, Nxb Văn hóa [15]. Cuốn sách đề cập đến đôi nét về quá trình phát triển của hội; đặc trưng, chức năng, cấu trúc của hội; vấn đề tổ chức hội; tôn tạo các di tích lịch sử và việc phục hồi các ngày hội là phương thức giáo dục chủ nghĩa cộng sản cho nhân dân lao động; xây dựng các ngày hội trong xã hội mới.

Các tác giả Lê Hồng Lý (chủ biên), Nguyễn Thị Hương Liên (2011), *Lễ hội lịch sử ở đồng bằng và trung du Bắc Bộ*, Nxb Văn hóa dân tộc [17], trong cuốn sách này tác giả luận văn đặc biệt quan tâm đến chương 1: Đôi điều về lịch sử lễ hội. Trong đó đi sâu vào phân tích quan điểm nhìn nhận về lễ hội lịch sử của các nhà nghiên cứu, nội dung của lễ hội lịch sử, ý nghĩa của lễ hội lịch sử. Phần nội dung lễ hội được coi là xương sống của lễ hội, đặc biệt nội dung cuốn sách cũng khẳng định những nhân vật truyền thống và cả những nhân vật lịch sử có thật cũng được nhân dân thêm dặt rất nhiều chi tiết làm cho vẻ đẹp và tính cách của người anh hùng trở lên linh thiêng hơn. Trần Hưng Đạo là một nhân vật điển hình theo mô thức trên, ông là chủ tướng thời Trần nhưng ông cũng trở thành đức thánh đứng trên nhiều vị thánh và rất nhiều nơi thờ vọng ông. Lễ hội đền Trần Thương và Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương là nghi thức và không gian biểu đạt sự ngưỡng vọng của nhân dân với Đức Thánh Trần.

+ Các công trình liên quan đến Trần Hưng Đạo và nghi thức thờ Đức Thánh Trần.

Năm 2010, *Trần triều Hưng Đạo Đại Vương trong tâm thức dân tộc Việt*, Nxb Văn hoá dân tộc, tác giả Hồ Đức Thọ đã sưu tầm, biên soạn [40]. Cuốn sách giới thiệu sơ lược về Trần triều khởi nghiệp, quan hệ dòng tộc; về thân thế Trần Hưng Đạo Đại Vương trong sự nghiệp văn trị - võ công; về lịch sử triều Trần và Hưng Đạo Đại Vương trong tâm thức dân tộc Việt, từ đền thờ đến bi ký, thư tịch, miếu bi ký, tín ngưỡng lễ hội, thơ văn...

+ Ngoài ra còn một số nghiên cứu trường hợp về quản lý lễ hội như:

Phạm Văn Soi (2018), *Quản lý lễ hội đền Trần xã Tiến Đức, huyện Hưng Hà, tỉnh Thái Bình*, Luận văn thạc sỹ chuyên ngành Quản lý văn hóa, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương [30]. Luận văn đã nghiên cứu cơ sở lý luận và cơ sở pháp lý về quản lý lễ hội, tổng quan về lễ hội đền Trần; phân tích thực trạng và đưa ra phương hướng và giải pháp để nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội đền Trần.

Đây là những công trình nghiên cứu nghiêm túc, cẩn trọng trong nhiều năm gần đây dựa trên thực tiễn quản lý lễ hội truyền thống, thư tịch cổ, chứng cứ lịch sử, văn bia, các câu chuyện truyền miệng, phong tục cúng tế, lễ hội của nhân dân dưới góc độ lịch sử học, khảo cổ học và văn hóa dân gian. Tuy nhiên, nghiên cứu một cách có hệ thống, toàn diện về lễ hội đền Trần Thương dưới góc độ quản lý văn hóa, quản lý lễ hội vẫn còn là khoảng trống trong các nghiên cứu đã được công bố và đã được đề cập ở phần trên. Vì vậy, đề tài **“Quản lý lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam”** sẽ đi sâu khảo sát, phân tích, đánh giá những kết quả đạt được, những mặt hạn chế trong công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương. Từ đó, tác giả luận văn đưa ra giải pháp

nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác quản lý lễ hội. Đây là đề tài mới và chưa có đề tài nào nghiên cứu trước đó.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu, khảo sát, phân tích đánh giá thực trạng công tác tổ chức, quản lý lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam và đề xuất những giải pháp nâng cao chất lượng quản lý lễ hội trong thời gian tới.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu những vấn đề chung về quản lý lễ hội và khái quát về lễ hội đền Trần Thương, trong đó có: Các khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài, các văn bản quản lý lễ hội và nội dung quản lý lễ hội truyền thống.

- Phân tích, đánh giá thực trạng quản lý lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam.

- Đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng quản lý lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Không gian: Lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam.

- Thời gian: Từ năm 2015 cho đến nay, là mốc thời gian kể từ khi di tích này được công nhận là Di tích Quốc gia đặc biệt.

- Nội dung: Luận văn tập trung nghiên cứu về công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam.

5. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp phân, tích tổng hợp tư liệu: Từ những tư liệu thu thập được tác giả luận văn tổng hợp, phân tích và đưa ra những đánh giá chung về thực trạng quản lý và đề xuất những giải pháp trong việc tổ chức quản lý lễ hội truyền thống đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam hiện nay.

- Phương pháp điền dã: Tác giả tiến hành điền dã khảo sát, thâm nhập thực tế vào thời gian diễn ra lễ hội. Tác giả tiến hành các thao tác như chụp ảnh, ghi âm, phỏng vấn sâu, trưng cầu ý kiến bằng bảng hỏi với các nhà quản lý, người dân địa phương, du khách về tham dự lễ hội.

- Phương pháp tiếp cận liên ngành: Văn hóa học, Sử học, Quản lý văn hóa... nhằm tìm hiểu và nghiên cứu lễ hội đền Trần Thương một cách toàn diện cụ thể như: Sự hình thành và phát triển của lễ hội đền Trần Thương, vai trò và giá trị của lễ hội đền Trần Thương.

6. Những đóng góp của Luận văn

- Luận văn là công trình nghiên cứu trường hợp về công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương, góp phần đóng góp cơ sở lý luận và thực tiễn trong việc xây

dựng và hoàn thiện hệ thống chính sách pháp luật về quản lý lễ hội nói chung và quản lý lễ hội trên địa bàn tỉnh Hà Nam nói riêng.

- Luận văn bổ sung thêm những luận cứ khoa học góp phần thực hiện tốt hơn công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương.

- Là nguồn tài liệu tham khảo trong lĩnh vực văn hóa nói chung và quản di sản văn hóa nói riêng, góp phần bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa của tỉnh Hà Nam.

7. Bộ cục của Luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, Luận văn kết cấu thành 03 Chương, cụ thể như sau:

Chương 1. Khái quát chung về quản lý lễ hội và lễ hội đền Trần Thương

Chương 2. Thực trạng quản lý lễ hội đền Trần Thương

Chương 3. Giải pháp nâng cao chất lượng quản lý lễ hội đền Trần Thương

Chương 1

KHÁI QUÁT CHUNG VỀ QUẢN LÝ LỄ HỘI VÀ LỄ HỘI ĐỀN TRẦN THƯƠNG

1.1. Một số khái niệm liên quan

1.1.1. Di sản văn hóa

Di sản văn hóa là một bộ phận quan trọng hình thành nên bản sắc văn hóa của mỗi dân tộc, mỗi quốc gia.

Từ các quan điểm của các nhà khoa học đi trước, tác giả luận văn đưa ra quan điểm của mình về di sản văn hóa: Di sản văn hóa chính là các di sản văn hóa vật thể và di sản văn hóa phi vật thể, là thành quả của các thế hệ cha ông ta hàng nghìn năm trong quá trình dựng nước và giữ nước để lại. Quan điểm này sẽ được tác giả sử dụng để nhìn nhận đánh giá lễ hội đền Trần Thương là một di sản văn hóa không chỉ của nhân dân xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam nói riêng mà của cả dân tộc Việt Nam nói chung.

1.1.2. Di sản văn hóa phi vật thể

Qua phân tích hai quan điểm trên, chúng ta thấy di sản văn hóa phi vật thể là sản phẩm tinh thần gắn với đời sống của cộng đồng dân cư có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, phản ánh trình độ phát triển đặc trưng của một cộng đồng, một dân tộc. Lễ hội là một bộ phận quan trọng cấu thành di sản văn hóa phi vật thể của mỗi dân tộc, là sự sáng tạo và trao truyền giá trị văn hóa từ thế hệ này sang thế hệ khác.

Đối chiếu với khái niệm được đề cập ở trên, có thể thấy lễ hội đền Trần Thương là di sản văn hóa phi vật thể, là một trong những hình thức biểu đạt lưu giữ văn hóa dân tộc.

1.1.3. Lễ hội

Lễ hội là hình thức sinh hoạt văn hóa cộng đồng, là sản phẩm tinh thần của người dân được hình thành và phát triển trong quá trình lịch sử lâu dài. Mỗi lễ hội đều có đặc trưng riêng.

Lễ hội chính là nơi tụ họp của cộng đồng dân cư, là nơi sinh hoạt văn hóa cộng đồng diễn ra trong một không gian và thời gian nhất định để cùng

nhau tổ chức những nghi thức (phần lễ) về những nhân vật được tôn thờ, sùng bái từ đó thể hiện những ước vọng của bản thân và của cộng đồng, cũng là nơi mà cộng đồng cùng nhau tổ chức các trò chơi, múa hát, sinh hoạt văn hóa (phần hội)... mang đậm màu sắc dân gian truyền thống. Quan điểm này sẽ được tác giả sử dụng để nhìn nhận các vấn đề nghiên cứu của lễ hội đền Trần Thương, bao gồm cấu trúc của lễ hội, nhân vật trong lễ hội. Từ đó định hình phương pháp tiếp cận về lễ hội và quản lý lễ hội một cách toàn diện.

1.1.4. Quản lý

Khái niệm “quản lý” hiện có nhiều cách hiểu khác nhau nhưng dù theo cách tiếp cận nào thì quản lý cũng được hiểu là những hoạt động tác động có mục đích của chủ thể quản lý lên đối tượng bị quản lý để đạt được mục đích nhất định thông qua hệ thống pháp luật và các quy định có tính pháp lý. Khái niệm này sẽ là công cụ để tác giả sử dụng trong quá trình nghiên cứu những vấn đề về công tác quản lý, quản lý lễ hội, quản lý di sản. Thông qua khái niệm “quản lý”, tác giả luận văn khu trú phạm vi, giới hạn, nội hàm của công tác quản lý lễ hội; từ đó có những định hướng cụ thể để triển khai những nội dung tiếp theo ở chương 2 và chương 3 của luận văn.

1.1.5. Quản lý lễ hội

Quản lý lễ hội là một lĩnh vực cụ thể của văn hóa. Trong giai đoạn hiện nay, quản lý lễ hội là một yêu cầu mang tính tất yếu khách quan. Cùng với việc ban hành các văn bản pháp luật, Nhà nước tạo ra một hành lang pháp lý an toàn, mở rộng cho việc bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa lễ hội được cộng đồng coi trọng, đồng thời góp phần phát triển kinh tế, xã hội của từng địa phương nói riêng, của cả nước nói chung.

Quản lý lễ hội vừa đảm bảo được đặc trưng văn hóa tâm linh, nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng, tôn giáo; đảm bảo tính thiêng của các nghi lễ cổ truyền, giữ gìn được những giá trị tốt đẹp của lễ hội, nhưng đồng thời phải ngăn chặn kịp thời những lợi dụng niềm tin tôn giáo và lễ hội để mưu lợi bất chính và vi phạm pháp luật, dung tục hóa các sinh hoạt trong một không gian thiêng diễn ra lễ hội.

1.2. Các văn bản quản lý về lễ hội

1.2.1. Các văn bản của Trung ương

Trong nhiều năm qua Đảng và Nhà nước ta đã ban hành và triển khai áp dụng một số các văn bản thông tư, chỉ thị, luật, nghị định, công điện đối với công tác quản lý và việc tổ chức lễ hội ở nước ta nói chung và tỉnh Hà Nam nói riêng cụ thể như sau:

Nghị định số 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ Quy định về quản lý và tổ chức lễ hội. Nghị định này, có 4 chương và 24 điều. Tại điều 4 quy định rõ chính sách của Nhà nước về lễ hội; nguyên tắc tổ chức lễ hội quy định (điều 5); quyền và trách nhiệm của người tham gia lễ hội (điều 6); trách nhiệm của cơ quan, đơn vị tổ chức lễ hội, trách nhiệm của Ban tổ chức lễ hội (điều 7); tạm ngừng tổ chức lễ hội (điều 8),...

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch cũng ban hành nhiều văn bản, thông tư, quy định... đầy đủ, chi tiết hướng dẫn về công tác quản lý các di sản văn hóa, đặc biệt là công tác quản lý, tổ chức và thực hiện nếp sống văn minh trong việc tổ chức các lễ hội trên địa bàn cả nước có thể kể đến:

Ngày 22 tháng 12 năm 2015 Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ban hành Thông tư số 15/2015/TT-BVHTTDL quy định về định về tổ chức lễ hội, trong đó quy định chi tiết một số điều về việc tổ chức lễ hội. Nghi lễ được tiến hành trang trọng, trên cơ sở bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp, loại bỏ hoặc thay thế những tập tục không còn phù hợp. Phần hội đảm bảo vui tươi, lành mạnh, đa dạng về hình thức, phù hợp với quy mô tính chất, đặc điểm của lễ hội; khuyến khích tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ dân gian truyền thống.

Vậy chúng ta có thể thấy Đảng và Nhà nước rất quan tâm đến công tác quản lý và tổ chức lễ hội góp phần giáo dục truyền thống, giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, đáp ứng nhu cầu tín ngưỡng của nhân dân. Trước những vấn đề cấp bách, tình hình thực trạng của lễ hội hiện nay nên coi việc phát triển văn hóa, bảo tồn các di sản văn hóa là một nhiệm vụ rất quan trọng, được thể hiện bằng việc liên tục cập nhật thực tiễn và điều chỉnh các chính sách văn hóa và quản lý văn hóa nói chung cũng như trong lĩnh vực quản lý lễ hội nói riêng.

1.2.2. Các văn bản chỉ đạo của địa phương

Để chuẩn bị tốt cho việc tổ chức, quản lý lễ hội đền Trần Thương năm 2018, UBND ban hành các kế hoạch sau: Kế hoạch số 16/KH-UBND ngày 29 tháng 01 năm 2018 của UBND huyện Lý Nhân về việc Tổ chức Lễ hội phát lương Đức Thánh Trần đền Trần Thương năm Mậu Tuất 2018. Kế hoạch số 92/KH-UBND ngày 30 tháng 8 năm 2018 của UBND huyện Lý Nhân về việc Tổ chức Lễ hội truyền thống đền Trần Thương và Lễ giỗ Đức Thánh Trần - năm 2018. Kế hoạch đưa ra những mục đích; yêu cầu về những hoạt động trong lễ hội như phải được tổ chức trang trọng, đúng nghi lễ truyền thống, đảm bảo cả phần lễ và phần hội, mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc, phải đảm bảo tiết kiệm và hiệu quả; nội dung, hình thức tổ chức; kinh phí tổ chức thực hiện; phân công rõ nhiệm vụ của các đơn vị, các thành viên trong việc tổ chức Lễ hội phát lương, Lễ hội truyền thống và Lễ giỗ Đức Thánh Trần năm 2018.

1.3. Nội dung quản lý lễ hội

Vận dụng nội dung cơ bản tại điều 54 của luật Di sản văn hóa vào hoạt động quản lý lễ hội đền Trần Thương, tác giả luận văn tập trung vào nghiên cứu các nội dung sau:

- 1) Chủ thể quản lý và cơ chế phối hợp
- 2) Nguồn lực cơ sở vật chất và tài chính
- 3) Các hoạt động quản lý lễ hội:
 - Triển khai và ban hành các văn bản liên quan đến tổ chức lễ hội.
 - Quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị lễ hội.

- Tuyên truyền, giới thiệu về lễ hội.
- Quản lý nguồn tài chính tại lễ hội.
- Quản lý dịch vụ, môi trường, an ninh trật tự trong lễ hội.
- Vai trò của cộng đồng trong lễ hội.
- Thanh tra, kiểm tra và thi đua khen thưởng.

1.4. Khái quát địa danh và lễ hội đền Trần Thương

1.4.1. Huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam

1.4.1.1. Đặc điểm tự nhiên

Huyện Lý Nhân nằm ở phía Đông của tỉnh Hà Nam, trên hữu ngạn sông Hồng, phía Bắc giáp với thành phố Hưng Yên, phía Đông Bắc giáp huyện Tiên Lữ (đều thuộc tỉnh Hưng Yên) và sông Hồng, phía Tây và Tây Bắc giáp huyện Duy Tiên, sông Châu, phía Tây nam giáp huyện Bình Lục và huyện Mỹ Lộc (tỉnh Nam Định), cùng với sông Châu Giang làm đường phân ranh giới tự nhiên. Phía Đông, cách dòng sông Hồng là huyện Hưng Hà và Vũ Thư (tỉnh Thái Bình). Huyện Lý Nhân cách thành phố Phủ Lý 14 km về phía Tây.

Xã Nhân Đạo ở vị trí phía Đông của huyện Lý Nhân, là nơi nằm giữa sông Hồng và kênh Long Xuyên. Phía Nam và phía Tây nam giáp với huyện Bình Lục, lấy sông Châu làm ranh giới. Phía Bắc và Đông bắc giáp xã Đạo Lý và Chân Lý. Phía Đông và Đông nam giáp sông Hồng và Thái Bình. Phía Tây giáp xã Bắc Lý.

1.4.1.2. Về văn hóa - kinh tế, xã hội

Về văn hóa: Huyện Lý Nhân có bề dày truyền thống lịch sử văn hóa bao gồm cả văn hóa vật thể và văn hóa phi vật thể.

Về kinh tế - xã hội: Đây là vùng kinh tế chủ yếu người dân là làm nông nghiệp, cây lúa nước có vị trí đặc biệt quan trọng đến đời sống nhân dân.

1.4.2. Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương

Đền Trần Thương, trước kia thuộc thôn Miếu, xã Trần Thương, tổng Thổ Ốc, huyện Nam Xang, phủ Lý Nhân, tỉnh Hà Nội (nay là thôn Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam).

Đền Trần Thương được xây dựng vào thời Hậu Lê trên nền kho lương đời Trần trong giai đoạn chống quân xâm lược Nguyên Mông lần thứ 2. Trải qua các triều đại phong kiến, ngôi đền đã được tu sửa và tôn tạo nhiều lần. Căn cứ những chữ Hán khắc trên cây nóc của tòa tiền đường thì đền Trần Thương được trùng tu lại lần cuối vào niên hiệu vua Thành Thái thứ 5 (1893). Do điều kiện thiên nhiên, đặc biệt là ảnh hưởng của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, đền Trần Thương có thời kỳ đã bị hư hỏng, xuống cấp. Năm 2009, được sự quan tâm của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, tỉnh ủy, UBND tỉnh Hà Nam và các cơ quan chức năng của tỉnh, của huyện Lý Nhân, và sự quan tâm của Đảng bộ, chính quyền, nhân dân xã Nhân Đạo và cùng với sự tài trợ của những nhà hảo tâm của các doanh nghiệp và du khách thập phương, những người con xa quê hương đã tiến hành tu sửa làm cho đền Trần Thương trở thành khu di tích quy mô, bề thế nhưng vẫn bảo lưu được đường nét, phong cách nghệ thuật cổ truyền của dân tộc.

Với những giá trị về khoa học, lịch sử, văn hóa đặc sắc, năm 1989 đền Trần Thương đã được Bộ Văn hóa - Thông tin xếp hạng là Di tích lịch sử - Văn hóa cấp quốc gia. Ngày 23/12/2015, Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 2367/QĐ-TTg xếp hạng Di tích lịch sử và kiến trúc nghệ thuật đền Trần Thương xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam là Di tích Quốc gia đặc biệt.

1.4.3. Lễ hội đền Trần Thương

1.4.3.1. Lịch sử hình thành lễ hội đền Trần Thương

Lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam tổ chức một năm hai đợt vào tháng Giêng và tháng Tám âm lịch (lễ hội tháng Giêng và lễ hội tháng Tám). Lễ hội tháng Giêng là sự tái hiện lại tục mở kho lương để khao quân của quân đội nhà Trần sau khi chiến thắng giặc Nguyên - Mông lần thứ 3 vào năm 1288, nhưng ẩn sâu bên trong của lễ hội tháng Giêng chính là lễ hội cầu mùa của cư dân nông nghiệp.

Lễ hội đền Trần Thương có sự kết hợp phong phú, đa dạng giữa văn hóa cổ truyền và văn hóa hiện đại. Để bảo tồn, phát huy những giá trị di sản văn hóa, đồng thời tuyên truyền giáo dục truyền thống yêu nước chống giặc ngoại xâm của ông cha ta ngày 23 tháng 01 năm 2017 Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch công nhận lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam được đưa vào Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

1.4.3.2. Đặc điểm của lễ hội đền Trần Thương

+ Phần lễ là phần thiêng. Các nghi thức trong phần lễ gồm lễ cáo yết đầu năm xin phát lương, lễ phát lương, lễ nhập lương, lễ tế cá, lễ tế gia quan, lễ rước kiệu, lễ tạ.

+ Phần hội: Diễn ra trong không khí vui vẻ, thoải mái long trọng. Phần hội gồm nhiều các trò chơi mang đậm giá trị văn hóa dân gian truyền thống của người Việt như: Kéo co, đấu vật, đánh cờ tướng, cờ người, cầu kiều bắt vịt, bịt mắt bắt dê, đẩy gậy, thi văn nghệ... và các nghi lễ diễn xướng tâm linh, thanh đồng, múa hát dân gian thu hút người dân và du khách thập phương về dự lễ hội.

1.4.4. Những giá trị của lễ hội đền Trần Thương

1.4.4.1. Giá trị lịch sử

1.4.4.2. Giá trị văn hóa

1.4.4.3. Giá trị khoa học

1.5. Vai trò của quản lý đối với lễ hội đền Trần Thương

1.5.1. Quản lý lễ hội góp phần bảo tồn và phát huy di sản văn hóa dân tộc

Việc quản lý tốt lễ hội đền Trần Thương giúp cho công tác bảo tồn di sản lễ hội đền Trần Thương đạt được những mục tiêu cụ thể sau:

Xây dựng và chỉ đạo thực hiện quy hoạch, kế hoạch, chính sách, bảo tồn và phát huy lễ hội đền Trần Thương.

Ban hành và tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật đặc biệt là các nội dung quy định trong công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương như một di sản văn hóa độc đáo của dân tộc.

Tổ chức chỉ đạo các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị độc đáo của lễ hội đền Trần Thương, tuyên truyền phổ biến giáo dục pháp luật về quản lý di sản nói chung và quản lý lễ hội nói riêng tới đông đảo cán bộ quản lý văn hóa, chính quyền địa phương, người dân và du khách thập phương.

Huy động sử dụng các nguồn lực để bảo vệ và phát huy giá trị lễ hội đền Trần Thương, nhờ có công tác quản lý, nhờ có đội ngũ cán bộ quản lý, cụ thể BTC lễ hội đền Trần Thương sẽ là đầu mối tập hợp, tập trung mọi nguồn lực về nhân lực, vật lực, tài chính, các chế tài áp dụng trong việc quản lý lễ hội đền Trần Thương giúp phát huy sức mạnh tổng hợp tạo điều kiện để lễ hội đền Trần Thương được duy trì và lan tỏa các giá trị tốt đẹp trong đời sống cộng đồng. Đây cũng là cách để bảo tồn và phát huy giá trị di sản nói chung và lễ hội đền Trần Thương nói riêng một cách hiệu quả nhất.

1.5.2. Góp phần giữ gìn an ninh, đảm bảo an sinh, an toàn xã hội

Lễ hội thường là nơi tập trung đông người, ngoài phần nghi lễ thì lễ hội cũng là nơi diễn ra các hoạt động có tính cộng cảm, cộng mệnh các sinh hoạt có tính tập thể như hoạt động ăn uống, thi tài, các trò chơi giải trí... Bên cạnh mặt tích cực thì mặt trái của các hoạt động tập thể đông người tại lễ hội, nếu không được quan tâm quản lý tốt sẽ dẫn tới việc làm mất trật tự an ninh của địa phương, ảnh hưởng đến an sinh, an toàn xã hội tại những nơi diễn ra lễ hội. Vì vậy, việc quản lý lễ hội có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc giữ gìn an ninh, đảm bảo an sinh, an toàn lễ hội. Công tác quản lý tại lễ hội đền Trần Thương càng trở lên đặc biệt quan trọng đối với vấn đề an ninh, an sinh và an toàn xã hội. Bởi đây là một lễ hội lớn, có sự ảnh hưởng sâu sắc trong tâm thức dân gian, có sự kết nối với các lễ hội và di tích thờ Đức Thánh Trần và tín ngưỡng thờ mẫu.

1.5.3. Đảm bảo công tác tổ chức và giới thiệu về lễ hội, Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương

Quản lý lễ hội giúp cho lễ hội đền Trần Thương được thực hiện theo đúng kế hoạch và kịch bản đề ra. Thông qua công tác quản lý, phân định rõ chức năng nhiệm vụ của từng tổ chức, cá nhân tham gia tổ chức lễ hội. Việc xây dựng kế hoạch tổ chức lễ hội giúp phân định rõ vai trò, chức năng, nhiệm vụ cụ thể của từng chủ thể quản lý lễ hội, tránh sự chồng chéo về chức năng, nhiệm vụ hoặc buông lỏng một khâu nào đó trong công tác quản lý lễ hội.

Với việc duy trì lễ hội hàng năm và việc di tích đền Trần Thương được công nhận là Di tích Quốc gia đặc biệt đã góp phần tích cực làm cho diện mạo và quy mô của lễ hội đền Trần Thương ngày càng phát triển. Điều này góp phần tích cực cải thiện vị trí của lễ hội và Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương.

Tiểu kết

Lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam là lễ hội truyền thống với ý nghĩa tâm linh, gắn liền với sự trường tồn của ngôi đền nơi thờ Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn vị anh hùng dân tộc, nhà quân sự, nhà chính trị, nhà văn hóa lỗi lạc tiêu biểu của thế kỷ XIII. Nội dung

chương 1 đã tập trung nghiên cứu các khái niệm liên quan đến đề tài để làm công cụ trong quá trình nghiên cứu như: Di sản văn hóa, di sản văn hóa phi vật thể, lễ hội, quản lý lễ hội... Đồng thời, tác giả luận văn tập trung nghiên cứu các văn bản của Đảng, của Nhà nước về công tác quản lý lễ hội truyền thống nói chung và lễ hội tỉnh Hà Nam nói riêng. Trên cơ sở đó tác giả xác định và giới thuyết khung phân tích của đề tài, tập trung vào những nội dung cơ bản sau đây: Triển khai và ban hành các văn bản liên quan đến tổ chức lễ hội; quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị lễ hội; tuyên truyền, giới thiệu về lễ hội; quản lý nguồn tài chính tại lễ hội; quản lý dịch vụ, môi trường, an ninh trật tự trong lễ hội; vai trò của cộng đồng trong lễ hội; thanh tra, kiểm tra và thi đua khen thưởng.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ LỄ HỘI ĐỀN TRẦN THƯỜNG

2.1. Chủ thể quản lý và cơ chế phối hợp

2.1.1. Chủ thể quản lý nhà nước

2.1.1.1. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

Nghị định số 79/2017/NĐ-CP, ngày 17 tháng 7 năm 2017 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch là cơ quan chuyên môn của Chính phủ chịu trách nhiệm quản lý nhà nước về văn hóa nói chung và lễ hội nói riêng. Bộ là cơ quan tham mưu cho Chính phủ quản lý nhà nước về văn hóa, ban hành các chính sách quản lý lễ hội trong đó có lễ hội truyền thống, trình Chính phủ phê duyệt các chủ trương, các chính sách về lễ hội. Chức năng quản lý lễ hội của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch như: Ban hành Quy chế tổ chức, quản lý lễ hội làm cơ sở pháp lý để thực hiện chức năng quản lý nhà nước về lễ hội truyền thống; phân cho cấp dưới thực hiện chức năng quản lý lễ hội (phân cấp quản lý), như chức năng quản lý lễ hội do Cục Văn hóa cơ sở chịu trách nhiệm. Các địa phương thực hiện quản lý các lễ hội tuân theo Quy chế tổ chức, quản lý lễ hội do Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ban hành; thực hiện chức năng kiểm tra, giám sát hoạt động quản lý nhà nước về lễ hội theo quy định của Chính phủ và Quy chế của Bộ đã ban hành, xử phạt hành chính đối với các hành vi vi phạm. Chỉ đạo, điều hành các cơ quan quản lý cấp dưới như UBND cấp tỉnh, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch về chuyên môn trong quản lý lễ hội theo sự phân cấp quản lý trong Quy chế tổ chức và quản lý lễ hội mà Bộ đã ban hành.

2.1.1.2. Cục Di sản văn hóa

Cục Di sản văn hóa là tổ chức thuộc Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch có chức năng tham mưu giúp Bộ trưởng thực hiện chức năng quản lý nhà nước về di sản văn hóa; quản lý nhà nước các dịch vụ công thuộc lĩnh vực di sản văn hóa theo quy định của pháp luật; được Bộ trưởng giao trách nhiệm chỉ đạo và hướng dẫn hoạt động phát triển sự nghiệp bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa trong phạm vi cả nước theo đường lối, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước.

2.1.1.3. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam là đơn vị trực tiếp triển khai các văn bản quản lý nhà nước về lễ hội trên địa bàn tỉnh Hà Nam. Tham mưu cho UBND tỉnh Hà Nam trong việc xây dựng các văn bản quản lý nói chung và đặc biệt lễ hội nói riêng. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam là đơn vị trực tiếp quản lý, tổ chức lễ hội trên địa bàn tỉnh Hà Nam và chỉ đạo, hướng dẫn Ban Quản lý di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương về công tác chuyên môn quản lý và tổ chức lễ hội.

2.1.1.4. Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lý Nhân

Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lý Nhân là cơ quan trực tiếp quản lý Nhà nước về lễ hội truyền thống đền Trần Thương, thực hiện chức năng quản lý và hướng dẫn về mặt chuyên môn. Hướng dẫn thi thành các văn bản luật, quy chế, quy định... theo đúng định hướng của Đảng; Nhà nước; của Bộ VH, TT & DL; Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch nhưng vẫn đảm bảo được nét văn hóa đặc trưng, phù hợp với thuần phong mỹ tục của địa phương mình.

2.1.1.5. Ủy ban nhân dân xã Nhân Đạo

UBND xã Nhân Đạo chủ trì phối hợp với các ban ngành, các đoàn thể và nhân dân xã Nhân Đạo cùng các cơ quan chức năng của huyện để tổ chức tốt lễ hội truyền thống như: Xây dựng kế hoạch cùng BQL di tích huy động lực lượng tổ chức các hoạt động của lễ hội; thành lập các tiểu ban phục vụ lễ hội; tổ chức các trò chơi dân gian nhằm tạo khí thế vui tươi, sôi động và lành mạnh trong lễ hội; phát động phong trào vệ sinh đường làng ngõ xóm trên địa bàn xã và khu di tích; chuẩn bị lực lượng tập luyện các nghi thức truyền thống về tế, lễ, rước... chọn cử các cụ có uy tín, sức khỏe mặc trang phục hành lễ để tham gia tế lễ và phát lương cho nhân dân cùng khách thập phương; bố trí đủ lực lượng cho việc tổ chức các nghi trình phần lễ cáo yết, lễ rước theo đúng nghi lễ truyền thống; điều động lực lượng dân quân, công an xã, dưới sự chỉ đạo và phối hợp của Ban chỉ huy quân sự huyện, công an huyện đảm bảo tốt công tác trật tự an ninh, an toàn xã hội trước, trong và sau lễ hội; xử lý triệt để không để người hành khất, có hành vi quậy phá, hành nghề mê tín dị đoan vào di tích và khu vực hành lễ trong thời gian tổ chức lễ hội; kiểm tra, tu sửa đề xuất đóng mới hòm công đức còn thiếu, lắp đặt các công gỗ và barie tại các điểm chốt, các điều kiện ở khu vực Lư hương tại sân hành lễ cho nhân dân và du khách xem truyền hình trực tiếp nghi lễ phát lương, công đức bái vọng; phối hợp với Nhà đền xây dựng phương án vệ sinh, thu gom, vận chuyển rác thải, chất thải trong khu vực nội tự (nhà khách, nhà sắp lễ, nhà vệ sinh...) và toàn bộ khu di tích; vận động nhân dân xã Nhân Đạo vệ sinh đường làng, ngõ xóm tạo cảnh quan môi trường sạch đẹp để đón du khách thập phương...

2.1.1.6. Ban Tổ chức lễ hội

Ban Tổ chức có nhiệm vụ xây dựng kế hoạch, kịch bản Lễ hội phát lương, Lễ hội Truyền thống đền Trần Thương và Lễ giỗ Đức Thánh Trần năm 2018, chỉ đạo, phân công nhiệm vụ cho cơ quan thành viên phối hợp với xã Nhân Đạo, Ban Quản lý di tích chuẩn bị tốt các điều kiện để tổ chức Lễ hội

phát lương đền Trần Thương năm 2018 theo đúng nội dung kịch bản, an toàn và đạt hiệu quả cao.

2.1.1.7. Các đơn vị liên quan tham gia

Ngoài ra còn có các đơn vị khác tham gia và cùng phối hợp thực hiện: Văn phòng HĐND&UBND huyện; Đài Truyền thanh huyện Lý Nhân; Công an huyện Lý Nhân; Phòng Tài chính - Kế hoạch huyện; Phòng Y tế, Trung tâm Y tế huyện; Điện lực huyện Lý Nhân; Phòng Kinh tế - Hạ tầng huyện; Phòng Tài nguyên & Môi trường huyện; Phòng Nội vụ; Phòng Giáo dục và Đào tạo; Ban Quản lý dự án huyện; Nhà đền. Các đơn vị này được phân công nhiệm vụ cụ thể và chịu trách nhiệm trước UBND huyện Lý Nhân và BTC lễ hội. Nhiệm vụ cụ thể được thể hiện rõ Kế hoạch số 16/KH-UBND ngày 29 tháng 01 năm 2018 của UBND huyện Lý Nhân về việc tổ chức Lễ hội phát lương Đức Thánh Trần đền Trần Thương năm Mậu Tuất 2018 và Kế hoạch số 92/KH-UBND ngày 30 tháng 8 năm 2018 của UBND huyện Lý Nhân về việc tổ chức Lễ hội truyền thống đền Trần Thương và Lễ giỗ Đức Thánh Trần năm 2018.

2.1.3. Cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý

Chủ thể quản lý nhà nước phối hợp theo phương thức từ trên xuống (từ trung ương xuống địa phương) phân quyền định rõ nhiệm vụ chức năng của từng cấp quản lý, cơ chế phối hợp theo chiều dọc được phân cấp: Các chủ thể quản lý lễ hội đền Trần Thương từ nhà nước đến cộng đồng đều có những hoạt động cụ thể riêng, nhưng để đảm bảo tốt nhiệm vụ chung là lễ hội diễn ra an toàn, trang trọng, theo những giá trị di sản văn hóa được bảo tồn qua nhiều thế hệ thì phải có sự phối hợp giữa các chủ thể quản lý. Cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý tại lễ hội đền Trần Thương là chủ thể quản lý nhà nước tạo điều kiện tốt nhất về cơ chế, điều tiết các nguồn lực đảm bảo việc tổ chức lễ hội được diễn ra theo đúng quy định, kế hoạch đã được đề ra.

Lễ hội đền Trần Thương thực hiện việc quản lý và tổ chức theo mô hình phối kết hợp giữa sự quản lý, điều tiết hợp lý của chính quyền các cấp với tự quản của cộng đồng và là mô hình chính trong công tác quản lý, tổ chức lễ hội đền Trần Thương hiện nay.

2.2. Nguồn lực cơ sở vật chất và tài chính

2.2.1. Cơ sở vật chất

Lễ hội đền Trần Thương được tổ chức trên nền di tích đền Trần Thương nên cơ sở vật chất tại điểm di tích và các trang thiết bị phục vụ cho các hoạt động tại lễ hội là điều kiện để tổ chức thành công lễ hội. Di tích đền Trần Thương có những hạng mục như: Nghi môn ngoại được làm theo kiểu kiến trúc gác 3 tầng, gồm 3 cổng ra vào, hai bên xây trụ biểu. Con đường chính đạo rộng rãi được lát bằng gạch chỉ nối từ tam quan ngoại vào sân đền. Chiều dài của con đường là 50 m, rộng 5 m. Hai bên đường là 2 hàng cây lưu niên: Nhãn, dứa, xà cừ... và hai giếng nước hình tròn, đường kính mỗi giếng rộng 7,5 m, thành giếng được kè bằng đá học mỗi giếng đều có bậc lên xuống xây bằng gạch dẫn xuống mặt nước. Phía sau bên trái hướng Bắc của đền là một giếng nhỏ, đường kính 4,9 m, thành giếng được kè bằng

đá học, lối lên xuống xây gạch đặc. Phía Tây còn có một giếng nhỏ, lòng giếng hình thoi, thành giếng được kê bằng đá học. Khoảng sân đền rộng khoảng 600 m², toàn bộ sân đền được lát bằng loại gạch đỏ và được lợp mái tôn, rất thuận lợi cho việc tổ chức các kỳ lễ hội lớn như Lễ phát lương và Lễ giỗ Đức Thánh Trần.

Các công trình phụ cận quanh di tích như: Nhà khách, nhà sắp lễ, nhà tiền tế, nhà mẫu, nhà bếp, khu đốt sớ, khu nhà bếp, khu vệ sinh... được quy hoạch hợp lý đáp ứng nhu cầu của du khách vào dịp diễn ra lễ hội. Hệ thống cơ sở vật chất như: Loa máy, âm thanh ánh sáng, bàn ghế, nước uống, quạt, phong bật, mâm đĩa, chiếu tế, trống, rạp trước nhà mẫu, lắp đặt hệ thống điện chiếu sáng từ cổng đền, xung quang các giếng nước... trong nội tự. Cấm cờ, trang trí trong khuôn viên đền. Lắp dựng đài sen trên hồ và 03 quả kính khí cầu trên hồ có lơ, lắp đặt biển báo chỉ dẫn, thùng rác, nhà vệ sinh di động tại các khu vực trên sân và đường tâm linh... đáp ứng được các dịch vụ và nhu cầu của du khách trong dịp tổ chức lễ hội. Quy hoạch và lắp đặt các ki ốt cho thuê phục vụ các hoạt động kinh doanh dịch vụ ăn uống, bán đồ lưu niệm, viết sớ... Các trang thiết bị phục vụ cho tổ chức Lễ hội truyền thông và Lễ phát lương hàng năm tại di tích cũng đã được trang bị và gìn giữ tốt. Đối với những nội thất trong không gian thờ tự như nhang án, bàn thờ, câu đối, sập thờ.... được lưu giữ, bảo quản và sử dụng đúng mục đích.

Hệ thống các tuyến đường giao thông rất thuận lợi cả đường bộ và đường thủy.

Hệ thống nhà hàng, nhà trọ để phục vụ nhu cầu ăn uống và lưu trú của du khách thập phương cơ bản đã đáp ứng cho lượng du khách về tham dự lễ hội.

2.2.2. Nguồn lực tài chính

Nguồn lực tài chính để duy trì và đảm bảo công tác tổ chức lễ hội là từ các nguồn kinh phí: Nhà nước cấp; nguồn thu từ các dịch vụ trông coi phương tiện giao thông, dịch vụ bán hàng, viết sớ, chụp ảnh... nguồn từ xã hội hóa; tiền công đức, nhưng chủ yếu là dựa vào nguồn thu từ nguồn xã hội hóa. Kinh phí thu được từ nguồn xã hội hóa khoảng 1,5 tỷ đến 2 tỷ trên một năm.

2.3. Hoạt động quản lý lễ hội đền Trần Thương

2.3.1. Công tác triển khai và ban hành các văn bản quản lý

2.3.1.1. Triển khai các văn bản của cấp trên

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam, UBND huyện Lý Nhân, Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lý Nhân đã triển khai các văn bản chỉ đạo của Đảng, Nhà nước, BVHTT&DL trong công tác quản lý lễ hội trên địa bàn tỉnh Hà Nam nói chung và Lễ hội đền Trần Thương nói riêng. Cụ thể địa phương đã triển khai các văn bản quản lý nhà nước về lễ hội như sau: Chỉ thị số 41-CT/TW ngày 05 tháng 02 năm 2015 của Ban Bí thư về việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội. Chỉ thị nêu rõ tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội. Công điện số 229/CD-TTg ngày 12/02/2015 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường công tác quản lý và tổ chức lễ hội. Nghị định số

110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ Quy định về quản lý và tổ chức lễ hội. Chỉ thị số 265/CT-BVHTTDL ngày 18 tháng 12 năm 2012 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc tăng cường công tác quản lý, tổ chức và thực hiện nếp sống văn minh trong hoạt động lễ hội. Thông tư số 15/2015/TT-BVHTTDL ngày 22 tháng 12 năm 2015 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ban hành quy định về tổ chức lễ hội. Hàng năm UBND huyện Lý Nhân đều ban hành các kế hoạch về việc tổ chức lễ hội trên địa bàn huyện nói chung và Lễ hội phát lương Đền Trần Thương, Lễ hội truyền thống đền Trần Thương và Lễ giỗ Đức Thánh Trần nói riêng. Từ đó nhiệm vụ của các ban ngành, tổ chức, cá nhân được phân công chi tiết, cụ thể nên việc tổ chức lễ hội phải đảm bảo đúng quy định. Trong số đó việc triển khai Nghị định số 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ Quy định về quản lý và tổ chức lễ hội đã đạt được kết quả nhất định. Trên cơ sở văn bản này địa phương đã thành lập được BTC Lễ hội phát lương đền Trần Thương, Lễ hội truyền thống và Lễ giỗ Đức Thánh Trần, xây dựng được kịch bản, tham mưu cho UBND tỉnh trong công tác kiện toàn bộ máy tổ chức lễ hội quản lý chặt chẽ các nội dung trong lễ hội, đảm bảo an ninh trật tự, giữ gìn thuần phong, mỹ tục của địa phương tại các lễ hội trong đó có lễ hội đền Trần Thương.

2.3.1.2. Ban hành các văn bản quản lý

Từ những văn bản chỉ đạo chung của Đảng, Nhà nước, hàng năm UBND huyện Lý Nhân đã ban hành những văn bản như quyết định, kế hoạch... về tổ chức, quản lý Lễ hội phát lương đền Trần Thương, Lễ hội truyền thống và Lễ giỗ Đức Thánh Trần như: Quyết định số 68/2018/QĐ-UBND ngày 23 tháng 01 năm 2018 về việc thành lập Ban Tổ chức Lễ hội phát lương đền Trần Thương năm 2018. Quyết định số 6146/QĐ-UBND ngày 6 tháng 9 năm 2018 về việc thành lập Ban Tổ chức lễ hội truyền thống đền Trần Thương và Lễ giỗ Đức Thánh Trần năm 2018. Trong các quyết định phân công rõ nhiệm vụ của các thành viên trong Ban tổ chức lễ hội giúp họ quản lý, điều hành tốt theo đúng chức năng, nhiệm vụ của mình được phân. Kế hoạch số 16/KH-UBND huyện Lý Nhân ngày 29 tháng 01 năm 2018 về việc Tổ chức Lễ hội phát lương Đức Thánh Trần đền Trần Thương năm Mậu Tuất 2018. Kế hoạch số 92/KH-UBND huyện Lý Nhân ngày 30 tháng 8 năm 2018 về việc Tổ chức Lễ hội truyền thống đền Trần Thương và Lễ giỗ Đức Thánh Trần năm 2018. Trong các kế hoạch nêu rõ mục đích, yêu cầu; nội dung, hình thức tổ chức; kinh phí tổ chức và việc tổ chức thực hiện.

Việc ban hành các văn bản chỉ đạo, kế hoạch được UBND tỉnh Hà Nam, UBND huyện Lý Nhân; Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam... rất quan tâm và trú trọng. Các văn bản, kế hoạch rất chi tiết nêu rõ mục đích, yêu cầu, thời gian, địa điểm, nhiệm vụ của các cơ quan thành viên, kinh phí tổ chức... đây là điều kiện để tổ chức tốt lễ hội đền Trần Thương.

2.3.2. Quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị lễ hội

2.3.2.1. Xây dựng quy hoạch khu di tích và quản lý lễ hội

UBND tỉnh Hà Nam giao cho Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch xây dựng quy định bảo vệ khu Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương. UBND tỉnh Hà Nam và Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Hà Nam đã ban hành các văn bản liên quan đến việc tổ chức các hoạt động văn hóa tại khu di tích vì vậy công tác quản lý di tích và tổ chức lễ hội dần đi vào nề nếp và ngày càng phát triển. Từ quy hoạch tổng thể mà Chính phủ đã phê duyệt, tỉnh Hà Nam xây dựng cho từng hạng mục như sau:

Đền Trần Thương được Nhà nước quan tâm đầu tư tu bổ, tôn tạo toàn bộ phần kiến trúc chính của ngôi đền: Cung Đệ nhất, Đệ nhị, Đệ tam, giếng, hai giải vũ, đường vào đền, nghi môn nội và nghi môn ngoại.

Ban Quản lý Di tích Quốc gia đặc biệt Đền Trần Thương, Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lý Nhân, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam đã hoàn thành các hồ sơ nâng cấp lễ hội đền Trần Thương trở thành Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

Xây dựng đường nội bộ, hệ thống cấp thoát nước, hệ thống đường điện, sân tổ chức lễ hội, tượng đài phù điêu, một số công trình phục vụ lễ hội truyền thống đền Trần Thương. Nâng cấp, cải tạo, xây dựng một số tuyến đường giao thông quanh khu vực di tích đền Trần Thương và mở rộng, cải tạo con đường liên thông với đền Trần của tỉnh Nam Định, mục đích tạo điều kiện thuận lợi cho du khách di chuyển dễ dàng trong quá trình đi lại. Cho đến nay tất cả các tuyến đường vào khu di tích đã được quy hoạch và nâng cấp, mở rộng, trải nhựa hoàn toàn, phục vụ cho người dân nơi đây và du khách về dự lễ hội.

Trên cơ sở việc quy hoạch khu di tích quốc gia đặc biệt và chú trọng phát triển lễ hội đền Trần Thương cho nên lễ hội đền Trần Thương đã được các cấp quản lý và cộng đồng đặc biệt quan tâm. Lễ hội đền Trần Thương không chỉ trở thành Di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia mà hiện nay đã có tác động sâu rộng trong đời sống của cộng đồng.

2.3.2.2. *Sưu tầm và bảo quản các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể trong lễ hội*

Sưu tầm và bảo quản các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể trong lễ hội đền Trần Thương là vấn đề cần được quan tâm. Các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể hiện nay đang đứng trước nguy cơ bị mai một, mất đi vĩnh viễn vì do ý thức bảo tồn và giữ gìn của con người và do thử thách của thời gian. Công tác sưu tầm và bảo quản các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể của lễ hội đền Trần Thương như: Kiệu, đồ thờ tự, chóc, múa hát và các trò chơi dân gian, diễn xướng, hầu đồng... được các cấp chính quyền cũng như cộng đồng nhân dân rất quan tâm và chung tay giúp sức để bảo tồn.

Việc bảo tồn có các hai dạng sau: Bảo tồn trong dạng "tĩnh" và bảo tồn ở dạng "động". Bảo tồn trong dạng "tĩnh" được hiểu là cách giữ gìn nguyên trạng các di sản văn hóa. Hình thức bảo tồn trong dạng "tĩnh" thường gắn với các di sản văn hóa vật thể: Các hiện vật, đồ thờ tự như ngai thờ, khám thờ, sập thờ... Việc bảo tồn di tích đền Trần Thương nhất thiết đề cập đến phương án bảo tồn dạng "tĩnh". Trong khi đó bảo tồn ở dạng "động" được hiểu là việc chuyển tải các di sản văn hóa trong đời sống hiện tại, đời hóa và làm cho các

di sản đó được cụ thể hóa trong đời sống cộng đồng. Lễ hội đền Trần Thương là một trong những minh chứng tiêu biểu cho hình thức bảo tồn “động”.

Những nội dung cụ thể trong việc bảo tồn ở dạng “động” lễ hội đền Trần Thương có thể kể đến như: Bảo tồn các diễn xướng tâm linh hát lái lèn, các trò chơi dân gian, kéo co, đẩy gậy, bịt mắt bắt dê, bơi chải, đặc biệt là chơi cờ tướng nhằm tái hiện tài thao lược quân sự và tôn vinh công đức của Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn... Bên cạnh đó việc bảo tồn, tổ chức các hoạt động trong phần lễ và phần hội nhằm chuyển tải đặc trưng tín ngưỡng thờ mẫu như hầu đồng, hát văn... mục đích là để ca ngợi Thánh Mẫu qua các bài châu văn cô, các điệu châu, xá thượng nhịp nẩy rộn ràng. Đây là những biểu hiện cụ thể cho thấy lễ hội đền Trần Thương đã và đang được bảo tồn theo hình thức “bảo tồn dạng động”.

2.3.2.3. Quản lý hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trong lễ hội

Các cấp quản lý đã có những biện pháp tích cực, cách thức tổ chức có văn hoá và khoa học, đảm bảo nghiêm trang phần lễ và vui tươi phần hội, kiên quyết, nghiêm khắc dẹp và xử lý các hàng quán, trông giữ xe, dịch vụ... lấn chiếm lòng đường, vỉa hè ảnh hưởng đến giao thông và mỹ quan trong dịp tổ chức lễ hội. Đề phòng nạn cờ bạc trá hình, móc túi “chặt chém” du khách. Cấm vứt rác thải bừa bãi, cần trang bị đủ các thùng rác công cộng ở những nơi cần thiết. Phân khu rõ các ki ốt bán hàng; các quán ăn; quán bán đồ lưu niệm; khu viết sớ, khu hóa sớ, tiền vàng. Đảm bảo an toàn trật tự trong khu di tích, không hoạt động mê tín dị đoan, hạn chế đốt vàng mã... mặt khác cần chấn chỉnh hiện tượng đổi tiền lẻ, rắc rải tiền lẻ tràn lan tại lễ hội và nơi thờ tự gây phản cảm trong lễ hội.

Tuy nhiên vẫn có một số hoạt động tín ngưỡng trong lễ hội có sự biến tướng họ lợi dụng để chuộc lợi cho bản thân để phục vụ cho lợi ích riêng của họ. Một số người họ đến với lễ hội chỉ mong cầu tài, cầu lộc, cầu may mắn bằng mọi giá mà đã quên đi sự kính thần, kính thánh. Một số người thì lợi dụng không gian thiêng của lễ hội để làm các dịch vụ để kiếm tiền như: Xóc thẻ, bói quẻ, xin xăm, tử vi, tướng số, xem tuổi, đoán vận, hầu đồng, viết sớ không niêm yết giá và một số dịch vụ hiện đại như: Cho thuê đồ lễ, sắp lễ thuê, mang vắc đồ lễ thuê, đốt vàng mã thuê, khăn thuê, dịch vụ đổi tiền lẻ... diễn ra ở lễ hội mà các nhà quản lý chưa kiểm soát hết.

2.3.3. Tuyên truyền, giới thiệu về lễ hội

Lễ hội đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam là một trong những lễ hội lớn nhất của tỉnh Hà Nam nói chung và huyện Lý Nhân nói riêng. Đây là một trong những lễ hội thu hút rất đông các du khách về dự. Chính vì vậy Ban Tổ chức, Ban Quản lý lễ hội hàng năm xây dựng chương trình, kế hoạch để tuyên truyền, giới thiệu về giá trị của Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương và lễ hội đền Trần Thương. Thông qua lễ hội nhằm góp phần giới thiệu và quảng bá các giá trị văn hóa truyền thống trên mảnh đất địa linh nhân kiệt đến nhân dân và du khách thập phương. Ban Tổ chức lễ hội chỉ đạo các đơn vị: Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lý Nhân,

Đài Truyền thanh huyện Lý Nhân, Đài Truyền thanh xã Nhân Đạo, phối hợp cùng nhau soạn bài, viết bài về lễ hội đền Trần Thương để đưa tin tuyên truyền về mục đích, ý nghĩa và thời gian tổ chức lễ hội... để giúp mọi người trong, ngoài tỉnh thậm chí cả bà con Việt kiều và người nước ngoài hiểu rõ về ý nghĩa của lễ hội đền Trần Thương. Đài phát thanh huyện Lý Nhân, Đài phát thanh xã Nhân Đạo tổ chức phát thanh hàng ngày trong thời gian diễn ra lễ hội đền Trần Thương về các vấn đề sau: Giới thiệu về ý nghĩa lịch sử của Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương, xã Nhân Đạo, huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam; giới thiệu về nhân vật thờ phụng và lòng biết ơn sâu sắc tới nhân vật; giới thiệu về lễ hội đền Trần Thương, ý nghĩa và giá trị của lễ hội trong đời sống văn hóa của cộng đồng. Trách nhiệm của mọi người dân đối với việc bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa phi vật thể...

Ngoài việc quảng bá, tuyên truyền trực tiếp tại các lễ hội thì việc tuyên truyền, quảng bá trên các phương tiện thông tin đại chúng khác nhất như Facebook, Zalo, Viber, Website... cũng được chú trọng. Ban Tổ chức, Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lý Nhân thu thập, đăng tải các dữ liệu, tin, hình ảnh, bài viết trên cổng thông tin điện tử huyện Lý Nhân, UBND tỉnh Hà Nam, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam, Đài Phát thanh và Truyền hình Hà Nam. Đồng thời tuyên truyền, quảng bá trên hệ thống ấn phẩm như làm biển chỉ dẫn, bảng giới thiệu quảng bá về di tích và lễ hội, in băng đĩa hình, tờ gấp và bản đồ phục vụ công tác tuyên truyền quảng bá tới mọi người dân.

Bên cạnh đó, các báo như Báo điện tử VTV, Tạp chí điện tử Thế giới, Báo Hà Nam, Thông tấn xã Việt Nam, Báo Nhân dân, Báo Pháp luật Việt Nam và các đài truyền hình của Trung ương như VTV, truyền hình Quốc hội Việt Nam... cũng đã đưa hàng loạt các tin, bài viết, giới thiệu về lễ hội đền Trần Thương trên các kênh truyền hình của mình với mục đích giới thiệu với tất cả mọi người dân trong và ngoài nước biết đến lễ hội đền Trần Thương.

Ban Tổ chức Lễ hội truyền thống còn triển khai, tuyên truyền các văn bản pháp quy, các chỉ thị, các thông tư... của Đảng và Nhà nước về xây dựng nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội truyền thống như: Chỉ thị số 27-CT/TW ngày 12 tháng 01 năm 1998 của Bộ Chính trị về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội; Quyết định số 308/2005/QĐ-TTg ngày 25 tháng 11 năm 2005 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành Quy chế thực hiện nếp sống văn trong việc cưới, việc tang và lễ hội; Nghị định số 103/2009/NĐ-CP ngày 6 tháng 11 năm 2009 của Chính phủ ban hành Quy chế hoạt động văn hóa và kinh doanh dịch vụ văn hóa công cộng; Chỉ thị số 41-CT/TW ngày 05 tháng 02 năm 2015 của Ban Bí thư về việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội; Nghị định số 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ Quy định về quản lý và tổ chức lễ hội; Thông tư liên tịch số 19/2013/TTLT-BVHTTDL-BTNMT ngày 30 tháng 12 năm 2013 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Bộ Tài nguyên và Môi trường về việc hướng dẫn bảo vệ môi trường trong hoạt động du lịch, tổ chức lễ hội, bảo vệ và phát huy giá trị di tích. Ban Tổ chức lễ hội chỉ đạo

các đơn vị gồm: Đài Phát thanh và Truyền hình tỉnh Hà Nam; Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Nam xây dựng nội dung và thực hiện làm các thước phim tư liệu, phim phóng sự giới thiệu về di tích đền Trần Thương và lễ hội đền Trần Thương.

Công tác tuyên truyền, giới thiệu và quảng bá về lễ hội đền Trần Thương trên mọi phương tiện thông tin đại chúng được coi đó là nhiệm vụ hàng đầu trong hoạt động quản lý nhà nước về lễ hội hiện nay và có hiệu quả rõ nét. Từ việc tuyên truyền, giới thiệu về lễ hội đền Trần Thương mà nhân dân và du khách thập phương về tham dự lễ hội ngày càng đông, mục đích của họ là để hiểu rõ hơn về lễ hội, giá trị của lễ hội để từ đó nâng cao ý thức giữ gìn, phát huy giá trị của di tích và lễ hội.

2.3.4. Quản lý nguồn tài chính tại lễ hội

Lễ hội đền Trần Thương diễn ra hai đợt trên năm và được tổ chức ngay tại khu Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương nơi thờ tự Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn cùng các tướng lĩnh và gia quyến của ngài. Hàng năm lễ hội đón vài chục nghìn lượt du khách về tham dự. Việc quản lý tài chính của lễ hội đền Trần Thương là vấn đề được xác định rất cần thiết và là nguồn lực quan trọng cho việc tổ chức lễ hội thành công. Tổ chức các hoạt động của lễ hội cần phải sử dụng nguồn kinh phí rất lớn, bên cạnh ngân sách của tỉnh, huyện, UBND xã cấp về, lễ hội còn có các nguồn thu khác từ kinh doanh dịch vụ, công đức của nhân dân địa phương, du khách thập phương, các doanh nghiệp, các mạnh thường quân...

Có thể thấy việc thu, chi của lễ hội đền Trần Thương thực hiện theo quy chế dân chủ công khai có quản lý chặt chẽ chi tiết. Hàng năm, sẽ tiến hành kiểm tra định kỳ việc sử dụng nguồn quỹ để đảm bảo việc thu, chi đúng quy định nên không có tình trạng buông lỏng, thất thoát kinh phí.

2.3.5. Quản lý dịch vụ, môi trường, an ninh trật tự trong lễ hội

2.3.5.1. Quản lý các hoạt động dịch vụ

Quản lý các hoạt động dịch vụ tại lễ hội đền Trần Thương là vấn đề BTC luôn quan tâm và chỉ đạo sát sao, dịch vụ tốt sẽ thu hút được khách du lịch đến với lễ hội ngày càng đông, họ có tâm lý rất yên tâm khi về dự lễ hội.

BTC kết hợp với các ban ngành có liên quan trực tiếp thường xuyên kiểm tra các dịch vụ kinh doanh, trông giữ các phương tiện giao thông, ăn nghỉ, dịch vụ văn hóa thông tin... trong dịp diễn ra lễ hội. Các hàng quán thực hiện nghiêm việc ký cam kết không bán hàng cấm, hàng nhái, hàng giả, hàng kém chất lượng và tăng cường các hoạt động kiểm soát, phải yêu cầu niêm yết giá đối với các hàng hóa và dịch vụ. Tập trung hướng dẫn các hộ kinh doanh tổ chức sắp xếp hàng quán, dịch vụ, bãi trông giữ phương tiện hợp lý; không cho phép bán hàng hóa, dịch vụ trong khu vực nội tự của di tích để đảm bảo cảnh quan và không gian lễ hội thoáng đãng, văn minh; hạn chế kinh doanh mặt hàng vàng mã, thực phẩm tươi sống; trò chơi có biểu hiện biến tướng sang cờ bạc. Đồng thời tập trung xử lý dứt điểm dịch vụ đổi tiền lẻ mệnh giá nhỏ trong các lễ hội. Yêu cầu các hộ kinh doanh đăng ký loại hình dịch vụ,

nhóm sản phẩm hàng hóa phục vụ du khách và ký cam kết thực hiện đúng quy định của pháp luật về các điều kiện kinh doanh.

2.3.5.2. *Quản lý vệ sinh môi trường*

Quản lý vệ sinh môi trường là hoạt động thường xuyên, liên tục và luôn được quan tâm giám sát trực tiếp của BQL, của địa phương trong những dịp diễn ra lễ hội. Ý thức bảo vệ môi trường tại các di tích và lễ hội nói chung luôn được trú trọng và quan tâm. Giữ gìn môi trường sạch, đẹp, trong lành trong khu vực diễn ra lễ hội sẽ tạo được ấn tượng tốt cho người dân và du khách thập phương về tham dự lễ hội. Trong những ngày diễn ra lễ hội, để đảm bảo tốt việc quản lý vệ sinh môi trường, tổ công tác và BTC thường xuyên kiểm tra, nhắc nhở và đã đề ra các nội quy, quy định và có các biển chỉ dẫn, hướng dẫn du khách và nhân dân về tham dự lễ hội. Yêu cầu các tổ chức, cá nhân tham gia hoạt động kinh doanh dịch vụ cần đổ rác đúng nơi quy định. UBND xã Nhân Đạo phát động phong trào vệ sinh đường làng ngõ xóm trên địa bàn xã và khu di tích. Bố trí khoảng 3 đến 5 nhà vệ sinh di động trên các vị trí khu vực hợp lý để đảm bảo cảnh quan của lễ hội và giữ gìn vệ sinh môi trường trong dịp lễ hội. UBND xã Nhân Đạo chủ trì phối hợp với Nhà đèn xây dựng phương án dọn vệ sinh, thu gom vận chuyển rác thải trong khu vực nội tự (nhà khách, nhà sắp lễ, nhà vệ sinh...) và toàn bộ khu di tích; vận động nhân dân xã Nhân Đạo vệ sinh đường làng, ngõ xóm tạo cảnh quan sạch đẹp để đón khách thập phương. Đặc biệt nhà vệ sinh sau đền, cổng trước đền và thường xuyên có người túc trực vệ sinh.

Trong những năm qua, công tác quản lý dịch vụ, môi trường, an ninh trật tự trong lễ hội đền Trần Thương đã có nhiều chuyển biến tích cực. Hình ảnh rác thải vứt bừa bãi, vứt đồ cúng lễ, đi vệ sinh không đúng chỗ... cơ bản đã chấm dứt, góp phần bảo đảm không gây ô nhiễm môi trường, ảnh hưởng đến môi trường, cảnh quan xung quanh trong và ngoài khu di tích. Đây là tiêu chí quan trọng để thu hút khách tham quan du lịch, người dân về dự lễ hội góp phần “tô điểm” bức tranh lễ hội thêm đẹp. Do vậy, việc giữ gìn môi trường xanh - sạch - đẹp, không vứt rác bừa bãi, không vứt tiền lẻ xuống giếng, hồ... để nâng cao chất lượng môi trường tự nhiên trong hoạt động tổ chức lễ hội trên địa bàn tỉnh là việc làm cần được nhân rộng...

2.3.5.3. *Đảm bảo an ninh trật tự*

Công an huyện Lý Nhân phối hợp và giúp xã Nhân Đạo xây dựng kế hoạch, phương án đảm bảo trật tự an toàn cho lễ hội; có kế hoạch phân công các lực lượng phối hợp nắm tình hình và triển khai biện pháp nhằm đảm bảo an ninh trật tự, an toàn cho khách từ Trung ương, tỉnh, huyện, nhân dân và hoạt động diễn ra trong khu vực lễ hội. Biện pháp phòng ngừa, phát hiện, đấu tranh với các loại tội phạm; bài trừ tệ nạn xã hội như trộm cắp, lừa đảo, chèo kéo khách, lợi dụng niềm tin tôn giáo và lễ hội để mưu lợi bất chính, hành nghề mê tín dị đoan, truyền đạo trái phép, tuyên truyền sai lệch đường lối, chủ trương của Đảng, Nhà nước, chia rẽ đoàn kết dân tộc vi phạm pháp luật và kinh doanh văn hóa phẩm trái phép, độc hại, hàng nhái, hàng giả, hàng kém

chất lượng... Trên các tuyến đường vào lễ hội, phải đảm bảo an toàn giao thông, không ã ùn tắc, không xảy ra tai nạn giao thông, không lấn chiếm lòng đường trong những ngày tổ chức lễ hội.

2.3.6. Vai trò của cộng đồng dân cư

Lễ hội đền Trần Thương nhận được sự quan tâm rất lớn của các cấp quản lý, của người dân, của các danh nghiệp, các mạnh thường quân... Một mặt các cơ quan quản lý nhà nước có chính sách cụ thể tạo điều kiện cho người dân cùng tham gia tổ chức mở rộng quy mô lễ hội đền Trần Thương, mặt khác cũng nhận được sự ủng hộ cả về vật chất và tinh thần từ phía các tổ chức, cá nhân, các doanh nghiệp, các nhà hảo tâm... Tổ chức lễ hội đền Trần Thương ngoài nguồn kinh phí của Nhà nước cấp còn có nguồn kinh phí huy động từ nguồn xã hội hóa. Công tác xã hội hóa các hoạt động của lễ hội đền Trần Thương thực chất là đa dạng hóa các chủ thể tham gia tổ chức quản lý, điều hành lễ hội, bao gồm các lực lượng xã hội, các tập thể, cá nhân, theo sự hướng dẫn, quản lý chung của cơ quan chức năng, là biến các hoạt động lễ hội trở thành hoạt động của toàn dân, toàn xã hội, được xã hội quan tâm đến. Công tác xã hội hóa lễ hội là một sự san sẻ, là sự chung tay góp sức của tất cả mọi đối tượng, mọi lực lượng, mọi tầng lớp của nhân dân.

Nghị định số 69/2008/NĐ-CP, ngày 30-5-2008, của Chính phủ về chính sách khuyến khích xã hội hóa đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, dạy nghề, y tế, văn hóa, thể thao, môi trường. Ở Điều 57, Mục 2 của Luật Di sản văn hóa có ghi rõ: “Nhà nước khuyến khích và tạo điều kiện cho các hội về văn học và nghệ thuật, khoa học và công nghệ tham gia các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa. Nhà nước khuyến khích việc xã hội hóa hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa”. Tuyên truyền, vận động nhân dân và các nhà hảo tâm tham gia đóng góp, tài trợ kinh phí, cơ sở vật chất cho việc tu bổ, tôn tạo di tích và cho việc tổ chức lễ hội với phương châm “Nhà nước và nhân dân cùng làm” nhằm bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội truyền thống. Đối với lễ hội đền Trần Thương kinh phí phần lớn do nhân dân, khách thập phương, các mạnh thường quân, các doanh nghiệp tự nguyện ủng hộ bằng rất nhiều hình thức như: Công đức tiền, mua hiện vật... Ngoài ra người dân còn tự nguyện tham gia đóng góp cả về vật chất và công sức của mình để phục vụ lễ hội, tự nguyện tham gia các hoạt động như làm việc nhà thánh, rước kiệu, tế, tham gia đội cờ thần, đội trống, dọn vệ sinh...

2.3.7. Thanh tra, kiểm tra và thi đua khen thưởng

Công tác quản lý tài chính của lễ hội được tiến hành theo các bước: Kiểm tra việc tiếp nhận các khoản đóng góp từ nguồn xã hội hóa; quản lý việc sử dụng, chi tiêu, phân bổ nguồn kinh phí thu được sao cho hiệu quả và không xảy ra tiêu cực, lãng phí, không minh bạch; kiểm tra vị trí đặt hòm công đức, nơi tiếp nhận tiền dầu nhang theo đúng quy định và yêu cầu của BTC; kiểm tra điểm trông giữ xe và việc niêm yết giá cả các mặt hàng và các dịch. Thanh tra, kiểm tra công tác quản lý, tổ chức nội dung hoạt động của lễ hội gồm phần lễ và phần hội: Lễ, tế, rước, dâng hương, dâng lễ; các trò chơi, hoạt động biểu diễn văn nghệ, hoạt động

diễn xướng... theo đúng kế hoạch, chương trình do BTC yêu cầu. Những hoạt động này tác động, ảnh hưởng thế nào đối với cộng đồng người dân và du khách thập phương.

Thanh tra, kiểm tra vấn đề bảo vệ môi trường, an ninh trong dịp tổ chức lễ hội. BTC phân công nhiệm vụ cho từng bộ phận; bảo vệ tốt môi trường xung quanh trong và ngoài khu di tích; giữ gìn cảnh quan sinh thái trong suốt thời gian diễn ra lễ hội; tuyên truyền, nghiêm cấm các hành vi như xả rác bừa bãi, mất vệ sinh, ô nhiễm môi trường, không vẽ, viết, bôi bẩn lên hiện vật, đồ thờ, các công trình kiến trúc của khu di tích, giữ gìn cảnh quan, môi trường xanh, sạch, đẹp trong khuôn viên khu di tích nơi tổ chức lễ hội... thường xuyên nhắc nhở kịp thời quét dọn, thu gom rác thải, dọn nhà vệ sinh công cộng trong suốt quá trình diễn ra lễ hội. Lễ hội truyền thống đền Trần Thương thu hút đông đảo người dân và du khách thập phương về tham dự, vì thế không tránh khỏi xảy ra tình trạng chen lấn, xô đẩy, mất trật tự an ninh, ùn tắc giao thông, tai nạn, và các hiện tượng phản cảm lừa đảo, móc túi, bắt chẹt khách, bói toán, xăm que, đổi tiền lẻ... vậy để ngăn chặn những tiêu cực phát sinh trong quá trình tổ chức lễ hội, đoàn công tác thường xuyên kiểm tra và nhắc nhở những thành viên tham gia tổ chức lễ hội đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ, trông coi phương tiện đi lại, không lấn chiếm lòng đường, vỉa hè...

Công tác thi đua khen thưởng trong những năm gần đây cũng được Ban Tổ chức rất quan tâm và khen thưởng động viên kịp thời cho những tổ chức, cá nhân có thành tích trong hoạt động của lễ hội. Năm 2018, lễ hội đền Trần Thương tổ chức nhiều hoạt động để kích lệ tinh thần của người dân, đồng thời qua các hoạt động đó nhằm tái hiện lại những giá trị văn hóa tiêu biểu của địa phương như: Thi văn nghệ, đấu võ, đấu vật, chơi cờ tướng, cờ người, kéo co, bịt mắt đập niêu... đã thu hút rất đông lực lượng người dân tham gia. Khi kết thúc các hoạt động, Ban Tổ chức lễ hội thưởng 1.200.000đ cho các các đội được giải nhất, 1.000.000đ cho các đội được giải nhì, 800.000đ cho các đội được giải ba. Mặc dù đây không phải là số thưởng quá lớn nhưng cũng đã kịp thời động viên kích lệ tinh thần tham gia các hoạt động trong lễ hội của các lực lượng thanh, thiếu niên và nhân dân tham gia góp phần bảo tồn những giá trị văn hóa dân gian.

Công tác thanh tra, kiểm tra giám sát và thi đua khen thưởng của lễ hội đền Trần Thương vừa đánh giá được những mặt tích cực đồng thời khắc phục những hạn chế phát sinh trong lễ hội, từ đó rút kinh nghiệm cho những mùa lễ hội sau, đặc biệt là đối với lễ hội đền Trần Thương thuộc lễ hội truyền thống cấp quốc gia.

2.4. Đánh giá chung về công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương

2.4.1. Ưu điểm

Hàng năm cứ vào dịp tổ chức lễ hội, lãnh đạo UBND huyện Lý Nhân đã triển khai các cuộc họp chỉ đạo, ban hành các văn bản, các kế hoạch và quyết định thành lập BTC lễ hội phát lương đền Trần Thương; BTC lễ hội

truyền thống đền Trần Thương. Từ thực tế cho thấy vai trò quản lý của Nhà nước rất quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy những giá trị di sản văn hóa phi vật thể đặc biệt là các lễ hội truyền thống. Tuy nhiên, nếu như chủ thể quản lý Nhà nước can thiệp vào quá sâu thì dẫn đến vai trò của chủ thể cộng đồng không được phát huy mạnh mẽ. Vì vậy, phải có cơ chế phối hợp hài hòa giữa chủ thể quản lý Nhà nước và chủ thể quản lý cộng đồng trong việc tổ chức và quản lý lễ hội đền Trần Thương để có thể phát huy hết vai trò của chủ thể cộng đồng làm tăng tính dân gian trong việc tổ chức lễ hội. Đối với công tác quản lý các hoạt động của lễ hội nếu có sự kết hợp chặt chẽ giữa cơ quan quản lý nhà nước với quản lý của cộng đồng địa phương nơi đây thì sẽ giúp họ hiểu được vai trò là chủ thể văn hóa trong hoạt động lễ hội. Trong những năm gần đây, được sự quan tâm của chính quyền địa phương và các cấp ủy Đảng từ cấp tỉnh, cấp huyện, cấp xã, cấp thôn việc tổ chức lễ hội ngày càng quy mô, bài bản, đổi mới hơn góp phần phát triển kinh tế địa phương, nâng cao đời sống tinh thần của người dân nơi đây và các du khách địa phương về tham dự lễ hội. Đồng thời góp phần rất quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa phi vật thể. UBND huyện Lý Nhân lên kế hoạch và chỉ đạo BTC lễ hội tổ chức, điều hành lễ hội diễn ra theo quy định: Đối với phần lễ thì phải được tiến hành trang trọng đúng quy định trên cơ sở bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp; phần hội thì phải đảm bảo cho người dân vui tươi, lành mạnh, đa dạng về hình thức, phù hợp với quy mô tính chất, đặc điểm của lễ hội; đảm bảo vệ sinh môi trường, an ninh, trật tự, phòng chống cháy nổ, an toàn giao thông trong dịp diễn ra lễ hội.

Tài chính thu và chi cho của lễ hội được kiểm kê công khai và bàn giao cho Ban quản lý di tích quốc gia đặc biệt đền Trần Thương quản lý đảm bảo đúng quy định, đúng mục đích, công khai, minh bạch. Công tác thanh, kiểm tra, thi đua khen thưởng phải nghiêm túc, kịp thời; các hoạt động văn hóa và các dịch vụ văn hóa được tăng cường chặt chẽ hơn, nên các hiện tượng tiêu cực, trá hình không còn tồn tại điều này góp phần tạo nên sự lành mạnh trong môi trường lễ hội.

Lễ hội mang tinh chất của cộng đồng nên việc tổ chức lễ hội nói chung và lễ hội đền Trần Thương nói riêng không chỉ nhận được sự quan tâm của các cấp chính quyền mà còn của cả toàn thể nhân dân, tập thể, cá nhân, doanh nghiệp, các nhà hảo tâm thường xuyên xuyên công đức để tôn tạo và bảo tồn khu di tích. Đồng thời, thông qua việc tổ chức lễ hội đã góp phần củng cố tinh thần đoàn kết, giáo dục truyền thống văn hóa, đạo lý, uống nước nhớ nguồn của dân tộc, góp phần bảo tồn di sản văn hóa ở hai phương diện: Di sản văn hóa vật thể và di sản văn hóa phi vật thể.

2.4.2. Hạn chế

Thứ nhất, các dịch vụ trong lễ hội chưa phong phú.

Thứ hai, vấn đề vệ sinh môi trường tại lễ hội đền Trần Thương cần được quan tâm hơn nữa.

Thứ ba, các trò chơi dân gian nghèo nàn về số lượng.

Thứ tư, việc bố trí không gian tổ chức phần lễ và phần hội chưa thực sự hợp lý.

Thứ năm, sự phối hợp giữa các thành viên trong BTC và cộng đồng địa phương chưa được nhịp nhàng, đồng bộ, chưa xác định rõ tầm quan trọng của cộng đồng người dân địa phương mặc dù họ là chủ thể sáng tạo, là nhân tố quan trọng tạo nên sự thành công của lễ hội.

Thứ sáu, công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý những hành vi vi phạm pháp luật về quản lý và tổ chức lễ hội còn chưa được nghiêm.

Nguyên nhân chủ yếu của những hạn chế trên: Khi quy hoạch không gian diễn ra các hoạt động của lễ hội, BTC chưa tính đến khu vực dịch vụ như nhà hàng, nhà nghỉ, quán ăn, khu bán hàng lưu niệm, khu viết số... trong khu vực tổ chức lễ hội, vì vậy dẫn đến tình trạng không đáp ứng được nhu cầu tối thiểu của cộng đồng nơi đây và khách tham quan về dự lễ hội.

Vai trò chủ thể quản lý lễ hội của cộng đồng dân cư còn mờ nhạt. BTC lễ hội mặc dù nhiều thành phần nhưng chủ yếu là các cơ quan quản lý nhà nước.

2.4.3. Những vấn đề đặt ra

Công tác quản lý Nhà nước về lễ hội đền Trần Thương được các cơ quan chức năng và các cấp có thẩm quyền đặc biệt quan tâm và ban hành các văn bản, kế hoạch hướng dẫn việc tổ chức lễ hội.

Trong những ngày diễn ra lễ hội, một số cá nhân tự tăng giá dịch vụ như giá gửi xe, đồ lễ, đồ uống...

Kinh phí tổ chức lễ hội lấy từ nguồn kinh phí của Ban quản lý di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương, Nhà đền và nguồn xã hội hóa.

Cộng đồng có vai trò lớn trong việc bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa lễ hội đền Trần Thương và phải có sự kết hợp chặt chẽ với chủ thể quản lý nhà nước.

Tiểu kết

Việc quản lý các hoạt động của lễ hội đền Trần Thương phải có sự quản lý của chủ thể nhà nước, chủ thể quản lý của cộng đồng dân cư. Chính vì vậy phải có sự phối hợp chặt chẽ giữa các chủ thể quản lý từ trên xuống, tuy nhiên vẫn phải phân rõ nhiệm vụ, quyền hạn, chức năng quản lý của các chủ thể quản lý để góp phần tạo nên sự thành công của lễ hội.

Hiệu quả hoạt động của công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương phải kể đến các nguồn lực như cơ sở vật chất, nguồn lực tài chính; xây dựng kế hoạch, triển khai và ban hành các văn bản quản lý; quản lý bảo vệ và phát huy giá trị của lễ hội đền Trần Thương như xây dựng quy hoạch khu di tích và quản lý lễ hội, sưu tầm và bảo quản các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể, quản lý hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng trong lễ hội; hướng dẫn, tuyên truyền giới thiệu quảng bá về lễ hội; bảo vệ môi trường xã hội và không gian của lễ hội cụ thể công tác an ninh, các hoạt động dịch vụ, công tác trật tự an ninh và an toàn vệ sinh thực phẩm phải đảm bảo; nguồn tài chính thu, chi phải công khai minh bạch phân bổ rõ ràng.

Từ những thực trạng quản lý của hoạt động lễ hội, tác giả luận văn đưa ra những đánh giá chung về công tác quản lý lễ hội cụ thể như những ưu

điêm, những hạn chế trong và những vấn đề đặt ra trong công tác quản lý lễ hội nói chung và lễ hội đền Trần Thương nói riêng. Qua đó cần có những giải pháp tốt nhất trong việc nâng cao hiệu quả công tác quản lý lễ hội đền Trần Thương hiện nay.

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG QUẢN LÝ LỄ HỘI ĐỀN TRẦN THƯƠNG

3.1. Những yếu tố tác động đến quản lý lễ hội đền Trần Thương hiện nay

3.1.1. Yếu tố khách quan

Trong những năm gần đây, sự thay đổi của đời sống kinh tế - xã hội đã ảnh hưởng đến hoạt động văn hóa, tín ngưỡng của người dân đặc biệt là lễ hội. Lễ hội như một sản phẩm văn hóa của một cộng đồng, có thể biến đổi trước những thay đổi của xã hội. Sự phát triển của xã hội tất yếu đưa tới sự phát triển, mở rộng kích thích nhu cầu của con người. Chính vì vậy hoạt động của lễ hội cũng cần được điều chỉnh phù hợp nhu cầu mới.

Đề tổ chức thành công lễ hội, BTC căn cứ vào những điều kiện khách quan như yếu tố bên ngoài tác động và ảnh hưởng tới công tác tổ chức và quản lý lễ hội; điều kiện về tự nhiên, môi trường, thiên tai, dịch bệnh... đây là một trong những điều kiện quan trọng hàng đầu cho việc tổ chức lễ hội.

Cơ chế chính sách của Đảng, Nhà nước và chính quyền địa phương đối với việc phát triển văn hóa.

Điều kiện về cơ sở vật chất địa phương thuận lợi cho việc tổ chức lễ hội.

Huyện Lý Nhân nói riêng và tỉnh Hà Nam nói chung có nhiều di tích, danh thắng và các di sản văn hóa phi vật thể, nên có điều kiện kết nối di sản văn hóa với nhau. Đây là cơ hội để BTC lễ hội đền Trần Thương có điều kiện kết nối với di sản văn hóa khác, tạo ra tính liên tục và liên mạch hấp dẫn khách tham quan trong và ngoài nước.

3.1.2. Yếu tố chủ quan

Yếu tố chủ quan nằm chính trong giá trị nội tại của lễ hội đền Trần Thương: Lễ hội đền Trần Thương là lễ hội truyền thống có từ hàng trăm năm trước, là nơi trở về nguồn cội, là dịp người dân tưởng nhớ đến công lao của Đức Thánh Trần, là nơi lưu giữ đậm nét những sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng thờ Đức Thánh Trần và tín ngưỡng thờ Mẫu.

Lễ hội không những bảo lưu được những yếu tố truyền thống mà còn góp phần tích cực trong quá trình xây dựng và phát triển kinh tế xã hội, giáo dục văn hóa truyền thống cho nhân dân trong vùng cũng như trong cả nước. Lễ hội khơi dậy tinh thần yêu quê hương, đất nước, lòng tự hào về truyền thống đấu tranh chống giặc ngoại xâm.

Trong những năm gần đây, lễ hội đền Trần Thương nhận được sự quan tâm của các cấp lãnh đạo, cơ quan quản lý Nhà nước về văn hóa và sự quan tâm của cộng đồng dân cư nhiều nghi thức được phục dựng và tổ chức

với quy mô lớn đã thu hút được đông đảo nhân dân và du khách thập phương về dự lễ hội.

Một số người dân và các hộ kinh doanh trong dịp tổ chức lễ hội ý thức chưa cao, chưa chấp hành tốt những yêu cầu và quy định của BTC lễ hội đề ra. Trong quá trình kinh doanh, làm dịch vụ họ đã tự ý tăng giá các mặt hàng dịch vụ, không niêm yết giá, xả rác thải bừa bãi, lấn chiếm vỉa hè, lòng đường làm ảnh hưởng đến giao thông, vì thế mà làm ảnh hưởng không nhỏ đến công tác quản lý và tổ chức lễ hội.

Một số cơ quan, đơn vị, cán bộ làm công tác quản lý và tổ chức lễ hội có phần hơi chủ quan. Họ cho rằng lễ hội truyền thống đền Trần Thương năm nào cũng được tổ chức nên không có sự thay đổi nhiều.

3.2. Định hướng và nhiệm vụ

3.2.1. Định hướng

Xây dựng phương hướng nhằm phát huy công tác quản lý của Nhà nước và việc tham gia tích cực của cộng đồng địa phương trong việc quản lý, tổ chức lễ hội đền Trần Thương và công tác tu bổ, tôn tạo khu Di tích Quốc gia đặc biệt đền Trần Thương.

Phát triển, phục hồi và quản lý các trò chơi dân gian, các diễn xướng dân gian, các hoạt động văn hóa... theo thời gian đã bị mai một. Lễ hội được tổ chức theo đúng quy định của Nhà nước, phù hợp với tình hình tập quán của địa phương mình để duy trì và phát triển các giá trị văn hóa của lễ hội truyền thống đền Trần Thương đặc biệt phải chống những biểu hiện tiêu cực, thương mại hóa còn tồn tại trong dịp tổ chức lễ hội.

3.2.2. Nhiệm vụ

Di sản văn hoá phi vật thể nói chung, lễ hội đền Trần Thương nói riêng là tài sản quý giá mà ông cha ta đã dày công xây dựng, gìn giữ và truyền lại cho các thế hệ. Trách nhiệm của chúng ta là tiếp nối công việc của các bậc tiền nhân, gìn giữ và phát huy giá trị của những di sản đó, đồng thời bồi đắp, sáng tạo nên những giá trị văn hóa mới trao truyền lại cho con cháu mai sau.

3.3. Một số giải pháp

3.3.1. Nhóm giải pháp với chủ thể quản lý

3.3.1.1. Kiện toàn Ban Tổ chức và điều hành lễ hội

3.3.1.2. Nâng cao năng lực của các chủ thể tham gia quản lý lễ hội

3.3.2. Nhóm giải pháp về nguồn lực cơ sở vật chất và tài chính

3.3.2.1. Tăng cường cơ sở vật chất phục vụ lễ hội

3.3.2.2. Bổ sung và sử dụng hiệu quả nguồn lực tài chính

3.3.3. Nhóm giải pháp về hoạt động quản lý lễ hội

3.3.3.1. Hoàn thiện và bổ sung các văn bản về quản lý lễ hội

3.3.3.2. Đẩy mạnh công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị lễ hội

3.3.3.3. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền giáo dục ý thức gìn giữ lễ hội

3.3.3.4. Tăng cường công tác quản lý dịch vụ, an ninh trật tự, xây dựng nội quy và hướng dẫn bảo vệ môi trường trong lễ hội

3.3.3.5. *Phát huy vai trò của cộng đồng*

3.3.3.6. *Đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát hoạt động tổ chức lễ hội* **Tiểu kết**

Từ những thực trạng quản lý lễ hội đền Trần Thương và các yếu tố tác động đến quản lý lễ hội đền Trần Thương như yếu tố khách quan, chủ quan trong những năm gần đây, qua việc nghiên cứu của tác giả luận văn từ đó tác giả đã đưa ra các giải pháp để nhằm nâng cao hiệu quả quản lý góp phần giữ gìn và phát huy giá trị của các di sản văn hóa phi vật thể tiêu biểu là lễ hội truyền thống đền Trần Thương. Những giải pháp trên giúp các nhà nghiên cứu hiểu thêm về hoạt động quản lý lễ hội và những sắc thái văn hóa riêng của lễ hội truyền thống đền Trần Thương đó cũng là tư liệu bổ ích góp phần vào việc giữ gìn và phát huy các di sản văn hóa phi vật thể nói chung và lễ hội đền Trần Thương nói riêng.

KẾT LUẬN

Lễ hội là hoạt động mang tính cộng đồng, là dịp người dân thể hiện đạo lý “Uống nước nhớ nguồn” để bày tỏ lòng thành kính, sự tri ân của nhân dân đối với các vị anh hùng có công với nước, đánh đuổi giặc ngoại xâm giữ yên bờ cõi. Lễ hội đền Trần Thương là lễ hội tiêu biểu của tỉnh Hà Nam, được tổ chức hai kỳ trong năm vào tháng Giêng và tháng Tám âm lịch. Lễ hội đền Trần Thương là để tưởng nhớ công đức của người anh hùng dân tộc Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn mà đã được nhân dân ta tôn lên là bậc thánh nhân. Từ các hoạt động tổ chức lễ hội truyền thống đã góp phần lưu giữ bảo tồn và phát huy các giá trị độc đáo văn hóa của dân tộc. Nghiên cứu về lễ hội truyền thống đền Trần Thương, tác giả luận văn đã tập trung nghiên cứu vào một số những vấn đề chính sau:

Vấn đề khái quát chung về quản lý lễ hội và lễ hội đền Trần Thương.

Về thực trạng công tác quản lý lễ hội.

Từ những cơ sở lý luận ở chương 1, thực trạng quản lý lễ hội ở chương 2, thì ở chương 3 tác giả đưa ra các giải pháp để nâng cao chất lượng quản lý lễ hội đền Trần Thương.

Hiện nay, lễ hội đền Trần Thương nhận được sự quan tâm chỉ đạo của Đảng, Nhà nước, chính quyền địa phương đặc biệt là của nhân dân nhưng vẫn còn những hạn chế nhất định. Vì vậy việc tăng cường công tác quản lý nhà nước và phát huy vai trò của nhân dân vừa là vấn đề cấp thiết vừa là vấn đề mang tính lâu dài đối với lễ hội truyền thống, góp phần quan trọng trong việc bảo tồn, phát huy tối đa các giá trị văn hóa vốn có của lễ hội đền Trần Thương.